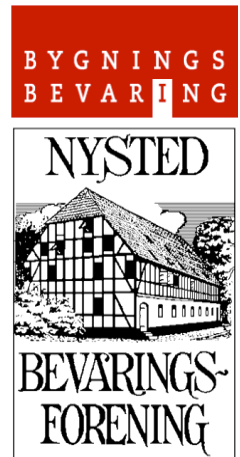

Pas godt på Nysted

Vedligeholdelses-dage i Nysted bymidte 30. april – 1. maj 2011

OPSKRIFTER

på facadebehandlinger

Søren Vadstrup, april 2011

Eksisterende facader med anbefalede facadebehandlinger

I Nysted findes der 4 forskellige facadetyper. De anbefalede facadebehandlinger af tekniske og æstetiske grunde på disse 4 facadetyper er:

1. Bindingsværk med pudsede tavler (murfelter)	Kalkning på tavler og limfarve på tømmer
2. Murede og pudsede facader –	Kalkning
3. Facader i blank murværk (synlige mursten)	Ingenting
4. Træbeklædninger m.v.	Linoliemaling

Anbefalede farver og farveskala

På baggrund af en byrumsanalyse fra februar 2011 har Center for Bygningsbevaring i Raadvad udpeget 8 facadefarver, der er typisk for de pudsede huse i Nysteds historiske bymidte. Disse farver bygger på 6 klassiske pigmenter plus hvidt (bl.a. fra hvidtekalk). Der er tilsvarende analyseret farverne på bindingsværkshuse og på udvendige beklædninger af træ på husene. Se folderen *'Nysteds farveskala'* på Nysted Bevaringsforenings hjemmeside.

Kalket facadepuds

Kalkede facader skal fortsat have kalk, enten hvidtekalk eller kalkfarve, hvis facaden trænger til vedligeholdelse. Dette er en meget diffusionsåben behandling, der udført korrekt kan holde i 5-8 år før der skal kalkes igen, ofte længere tid. Det er derfor ikke korrekt, at en kalket facade skal kalkes hvert år. Se Anvisning på korrekt kalkning *'Kalkning af murede og pudsede facader'* på Nysted Bevaringsforenings hjemmeside.

Plastikmalet facadepuds, herunder bindingsværk

For 1, 2 og 4 er der imidlertid tale om, at mange af disse er plastikmalede. Hvis plastikmalingen ser ud til at holde nogenlunde godt uden at skulle af, anbefales det at limfarve disse med *kalkkasein-farve*, der dels ikke vil gøre overfladebehandlingen tættere end den er – hvad et yderligere lag plastikmaling vil gøre, dels vil minde æstetisk om en kalket facade og dels er en meget billig og nem overfladebehandling. Se Anvisning på *'Kalkning af plastikmalede facader med kalk-kaseinfarve'* på Nysted Bevaringsforenings hjemmeside.

Plastikmalet udvendigt træ, herunder bindingsværk

Udvendige træbeklædninger har oprindeligt været malet med linoliemaling – frem til omkring 1950, hvor man gik over til Alkydmaling (også kaldt oliemaling), bl.a. fordi denne hærdede meget hurtigt. Omkring 1970 kom plastikmalingen frem og overtog markedet, bl.a. fordi denne malingstype ikke indeholder terpentin. På ældre træbeklædninger kan der derfor risikere at der sidder disse 3 malingstyper, oven på hinanden.

Våd, kold partiel aftensning

På ældre træbeklædninger, der indeholder flere forskellige 'gamle' malingstyper, skal det anbefales dels at foretage en våd, kold partiel afskrabning af alle løse malingslag, men lade de fastsiddende sidde. De fastsiddende malingslag har formentlig linoliemaling i bunden, der kan holde godt fast i mange år, og som derfor ikke behøver at blive fjernet/aftaget. Der må ikke benyttes varme, slibning eller 'malingsfjernere' (kemikalier) til aftensningen, da disse metoder dels ødelægger/forringer det gamle træ, dels medfører et alt for stort og unødvendigt arbejde med at aftage alt gammel maling. Se Anvisning på *'Våd, kold partiel afskrabning af gammel maling på træ'* på Nysted Bevaringsforenings hjemmeside.

Maling med linoliemaling

Efter malingsafskrabningen, hvor man som nævnt lader fastsiddende gammel maling sidde, anbefales det at male træværket med *linoliemaling*. Linoliemaling indeholder ikke og skal heller ikke fortyndes med terpentin. Malingen imprægnerer træet med linolie, den har en god vedhæftning og så er den meget enkel og nem at vedligeholde, nemlig kun med et tyndt lag kogt linolie. Se Anvisning på *'Maling på træ med linoliemaling'* på Nysted Bevaringsforenings hjemmeside www.nysted-bevaringsforening.dk.

Pas godt på Nysted

Køb af materialer

Mange af de materialer og redskaber, der skal bruges til de ovennævnte arbejder kan købes i det lokale Byggemarked i Nysted (Stark). Bevaringsforeningen har fået opsat en specialbygget 'Bevarings-boks', hvor de materialer og redskaber, som Byggemarkedet i forvejen handler med, er samlet eet sted.

Mange af de nødvendige materialer til ovenstående, bl.a. pigmenter, linoliemaling, træbjærene, tjæret værk, tjærekitt m.v. findes imidlertid ikke hos det lokale Byggemarked.

Den nærmeste forhandler af disse produkter, bl.a. de nødvendige pigmenter er:

Fyra Vindar,

Liselundvej 4 B, Borre (på Møn). Telefon 40265481
www.fyravindar.dk

WOLF's Linolie- & Træbjærefabrik ApS

Stevns Landevej 57, 4660 Store Heddinge. Telefon: 5650 4311
www.wolffs.dk

Den nærmeste forhandler af færdigblandet hvidtekalk, kalkfarver, kalkvand, luftkalkmørtel og hydraulisk kalkmørtel, plus pigmenter, fæhår, tjæret værk:

Skandinavisk Jura-Kalk A/S

Bredeløkkevej 12, DK-4660 Store Heddinge. Telefon 56 50 30 00
www.kalk.dk

Opskrifter og forbrug af materialer

Hvor meget skal man bruge af materialer?

Hvidtekalk og kalkfarver dækker cirka 10-15 m² per liter og man skal påregne 2 tynde behandlinger

Man blander 1 liter kulekalk til 4 liter vand til en såkaldt 'kalkmælk-blanding'. Blandingen røres godt sammen. Pigmenterne i kalkfarver udblødes i kalkvand og røres i kalkmælken. Max 7 % volumen.

Kalkkasein-kalk dækker 10 – 15 m² per liter. Her påregnes kun én behandling.

Man blander 1 liter kulekalk til 5 liter uhomogeniseret kærnemælk. Blandingen røres godt sammen og skal lugte af ammoniak før den er færdig til brug. Heri blandes pigmenter til den konkrete farve, der kontrolleres via prøveopstrøg på stedet, der skal tørre helt op.

Skal limfarven være mættet (uden hvidt i fra kalken) blandes 1 liter stuevarm kærnemælk med 25 g hjortetaksalt (bagepulver). Blandingen skal lugte af ammoniak før den er færdig. Heri blandes pigmenter til den konkrete farve, der kontrolleres via prøveopstrøg på stedet, der skal tørre helt op.

Linoliemaling dækker også ca. 10 m² per liter, og her skal man påregne 2-3 tynde behandlinger

Køb linoliemalingen færdigproduceret hos én af de ovennævnte forhandlere.

Redskaber

Pensler og koste fremgår af Anvisningerne. Man skal også skaffe solide skamler, stiger eller ligefrem et lille stillads, afhængig af husets størrelse.

Vand skal der være rigeligt af ligeledes klude. Endvidere plastik eller plader til afdækning på jorden, for vinduer m.v.

God fornøjelse

NYSTED BEVARINGSFORENING og
Center for Bygningsbevaring i Raadvad